

भाग 3 मानव सेवेंत काम करात

मानव सेवा म्हणल्यार लोकांची सेवा करप आनी तांचे कडेन वेगळ्या तरांनी संवाद सादप. मानव सेवेंत काम करपाचे प्रकल्प तुमकां लोकां वांगडा कशें काम करचें तें शिकपाक मजत करतले. तुमी तुमच्या आनी तुमच्या कुटुंबाच्या आनी हेरांच्या भलायकेची जतनाय घेवपा संबंदीत प्रकल्प हातांत घेवंक शकतात, तुमी वेगवेगळ्या विशयांचेर मजेशीर व्हिडियो आनी ऑडियो क्लिप्स तयार करूंक शकतात, जशे तुमच्या कुटुंबा खातीर अर्थसंकल्प तयार करप, लोकांच्या हातांत मेहंदी लावप, वा कॉमिक पुस्तक तयार करप; तुमी तुमच्या समवयस्कां वांगडा कितें करूंक शकतात हाची कल्पना करप तुमचेर अवलंबून आसा.

ह्या विभागांत प्रकल्पांची दोन उधारणा दिल्यात, तीं म्हळ्यार स्टोरी टायम विथ पपेट्स (बावल्यां वांगडा खेळ) आनी कुटूंब भलायकी पुस्तकतुमी फकत एकूच प्रकल्प आपणावंक जाय. तुमी एक तर हातूंतलो एक प्रकल्प घेवंक शकतात वा तुमच्या शिक्षकाच्या आदारान तुमच्या आवडीचो प्रकल्प तयार करूंक शकतात.

प्रकल्प 5 बावल्यांनी काणी सांगप

0785CH05

हो प्रकल्प तुमकां कठपुतळ्यांनी काणी सांगपा विशीं शिकपाक मजत करतलो. तुमी पटकथा बरोवपाक, कठपुतळी तयार करपाक आनी बॅकड्रॉप, प्रॉप्स, आवाज आनी उजवाडाचो कठपुतळी शो करपाक शिकतले.

प्रकल्पाचो एक भाग म्हूण, तुमी सकयल दिल्लें करपाक शकतले:

आकृती 5.1: विद्यार्थी कठपुतळ्यांचो शो पळयतात

तरणाटे आनी जाण्यांक सगळ्यांक काणी आयकुपाक आवडटा. पुर्विल्ल्या काळा सावन कथा सांगप प्रचलीत आसा आनी काळांतरान कथा सांगपाचे वेगळे वेगळे प्रकार विकसीत जाले. महाराष्ट्रांतल्या छत्रपती—संभाजीनगरांतल्या अजंता गुहांतलीं चित्रां, इ. स. प. दुसऱ्या शेंकड्या सावन इ. स. पांचव्या शेंकड्या मदीं तयार केल्लीं, कथा सांगपाचो एक प्रकार आसा-तीं चित्रां वरवीं 'जातक' कथांतल्यो कथा चित्रीत करतात.

भारतांतय मौखिक कथा कथनाची परंपरा आसा, जी आयज मेरेन बांगला भाशेंत 'बाउल गितां' उर्दू भाशेंत दास्तानगोई, वेगवेगळ्या भाशांनी कथा, राजस्थानांत कावड, केरळ आनी कर्नाटकांत 'यक्षगान' आनी देशभर राम लीला हांचे वरवीं चालू आसा. कथा उलयतना उगडपी लांकडी देवूळ वापरून कावड हाचें वर्णन केलां. यक्षगान आनी राम लीला हातूंत संवादां वांगडा संगीत, मोयी वा म्होवाळी, हाचो वेशभूषा वेशभूषा हांचो उपेग करतात. पारंपरीक रितीन हे सादरीकरण लिखित लिपी नासतना करताले.

आकृती 5.2: सावळेच्या कठपुतळ्यांच्या प्रदर्शनांत आमच्या पुर्विल्ल्या महाकाव्यांतल्यो काणयो सांगपाक उजवाड आनी बावल्यांचो वापर

कथा सांगपाचे प्रकार बदलत रावतात, देखीक, आर्विल्ल्या काळांत लेखन हो कथा सांगपाचो एक लोकप्रिय—प्रकार. बरपा वांगडाच छायाचित्रण, सिनेमा, एनिमेशन आनी हेर जायत्या प्रकारांचो उपेग कथा सांगपा खातीर करतात.

दुर्दैवान कांय पारंपारीक प्रकार कांय दशकां आदीं मेरेन जितले लोकप्रिय आशिल्ले तितले लोकप्रिय नात कांय लोक कथा सांगपाचे आधुनीक — प्रकार पसंत करतात. पूण एक प्रकार जो तिगून उरला तो म्हळ्यार कथा सांगपाक कठपुतळ्यांचो वापर करप (आकृती 5.1 आनी 5.2).

कठपुतळी म्हळ्यार मनशाची वा जनावरांची आकृताय जी कठपुतळी खेळोवंक मेळटा. देखून, चावयेची बावली कठपुतळी मानचे नात पूण दोळे, नाक आनी तोंड शिंविल्ल्या साद्या बावली वाजोवपाच्या आदारान चलल्यार तो कठपुतळी म्हूण मानतले.

बावली खेळोवप ही एक कथा सांगपा खातीर हातांनी, रोंडांनी वा तारांनी कठपुतळी हालोवपाची कला. कला शिक्षणांतल्या कठपुतळ्यां विशीं तुमी पयलींच शिकिल्ले आसूं येता. आमच्या देशांत वापरिल्ल्या वेगवेगळ्या प्रकारच्या बावल्या विशीं तुमकां आयकला आसतलें.

कठपुतळी खेळोवपाचो फायदो म्हळ्यार तुमी एक वा दोन मनीस आनी कांय कठपुतळ्यां वांगडा लेगीत शो एके सुवाती वेल्यान दुसऱ्या सुवातेर व्हरूं येता आनी तरेकवार कथा सांगपाक शकतात.

लोक नाजाल्यार चर्चा करपाक फाटीं सरतात वा पयस रावपी लोकांक आसपाव करपाक लेगीत फाटीं सरतात अशें संवेदनशील सामाजीक संदेश दिवपा खातीर कठपुतळी प्रदर्शनांचो उपेग केला. मनीस न्हय तर कठपुतळी उलयता म्हूण प्रेक्षक आयकतात आनी हांसतात, नाजाल्यार तांकां राग येता वा अस्वस्थ जाता देखीक, समाजांतल्या व्यसन, अंधश्रद्धा आनी हेर दुयेंसांचेर चर्चा करपा खातीर हावल्यांचो उपेग केला. अन्याया विरुद्ध कृती करपाक लोकांक प्रेरीत करपा खातीर तांचो उपेग केला.

तुका खबर आसा?

2012 आनी 2014 ह्या काळांत पुरातत्वशास्त्रज्ञांनी राजस्थानांतल्या करणपुरा हांगा-चौटांग न्हंये देगेर सिंधु-सरस्वती सभ्यतायेची एक सुवात खणून काडली. कितल्याशाच सोदांनी

कठपुतळ्यांच्या तोंडाचो बेल दिसतालो (आकृती 5.3).

ताची तकली गायब आसली तरी पुरातत्वशास्त्रज्ञांनी पळयलां की कलाकृतीचो आकार आसो आसा की एक दोरी वचून ताची हालोवंक शकता.

आकृती 5.3: कठपुतळी तोंडाचो बेल

ह्या प्रकल्पांत तुमी वेगवेगळ्या तरांच्यो कठपुतळी तयार करतले आनी कठपुतळी शो करतले.

म्हाका कितें करपाक मेळटलें?

प्रकल्प सोंपतकच तुमकां

1. एका काणयेचेर आदारून पटकथा बरोवपाक कळटली.
2. वेगवेगळ्या प्रकारच्या सामुग्रीचो वापर करून कठपुतळी तयार करतले.
3. कथे प्रमाण संगीत, आवाज, उजवाड आनी आवाज मॉड्युलेशन वापरतले.
4. कठपुतळी शो वरवीं काणी सांगतले.

म्हाका कितें जाय पडटलें?

तुमकां सकयल दिल्ले सामुग्रीची गरज पडटली:

1. **कठपुतळी तयार करपा खातीर:** व्हाणो, कुलेरां, फांटे, पानां, भुस, बांबू, पोरणे कपडे, रिबन, कांटो, टेनिस बॉल वा हेर खंयचेय बॉल, रंग, ब्रशेस, पॅलेट, कटर, कात्री, सूत, सूय, गोंद, टेप, कागदाची टेप जंय बरोवपा सारकी पृष्ठभाग, वा हेर खंयचीय उपलब्ध सामग्री.
2. **कठपुतळी हालोवपा खातीर:** स्ट्रिंग, झाडू, चॉपस्टिक, वा हेर खंयचेय उपलब्ध साहित्य.
3. **प्रॉप्स तयार करपा खातीर:** एल्युमिनियम, कार्डबोर्ड, चार्ट, वा हेर खंयचेय उपलब्ध साहित्य.
4. **सादरीकरणा खातीर:** कार्डबोर्ड, लांकूड (चड करून कचरा), हातोडो, नाखटां, चार्ट, बेडशीट, पेंट, टेबलक्लॉथ, टॉर्च, दिया, टेबल दिवे, संगीत वाद्ये, ध्वनी यंत्रणा वा हेर खंयचेय उपलब्ध साहित्य.

हांव स्वताक आनी हेरांक कशें सुरक्षीत दवरूंक शकता?

कठपुतळी शो डिझायन करतना आनी सादर करतना तुमी पाळपाक जाय त्यो सादूरताय अश्यो:

1. उपकार करून सुचोवण्यां प्रमाण साधनां वापरचीं आनी गरजेचीं सुरक्षेचीं सादूरताय पाळचीं.
2. तुमच्या कामाच्या सुवातेर खूब कच्चो माल आनी अर्द-निमाणें काम आसपाची शक्यताय आसा. केन्ना केन्नाय अर्द-निमाणें नाजूक आसतात. अपघाती वा इत्सा नाशिल्लें लुकसाण जावचें न्हय म्हणून तुमी तें सुरक्षीतपणान सांठोवन दवरपाक जाय.
3. योग्य रितीन हवेशीर आनी उजवाडाच्या कुडींत काम करात.
4. पटकथा बरयतना आनी सादरीकरण करतना हेरांच्या भावनां कडेन संवेदनशील रावचें आनी सकारात्मक संदेश पातळवंचो. तुमी तुमच्या काणये खातीर वास्तवीक जाचे कडल्यान प्रेरणा घेतात जाल्यार, तुमकां संबंदीत लोकांची परवानगी मेळटा हाची खात्री करात.

इंटरनेट सुरक्षा: इंटरनेट वापरतना तुमच्या शिक्षकाक मजत मागची. सादूर रावचें आनी कितेंय अपलोड वा डाउनलोड करचें न्हय. वैयक्तीक म्हायती ऑनलायन शेअर करची न्हय.

सुरवात करचे पयलीं म्हाका कितें खबर आसपाक जाय?

तुमी सांगपी काणी आनी तुमी तयार करतले त्यो कठपुतळीं विशीं विचार करपाक सुरवात करचे पयलीं, तुमच्या कठपुतळ्यांच्या कार्यावळींत लोकांक कितें आवडटलें हाचो विचार करप म्हत्वाचें.

कार्य 1: काणयो कशें काम करता?

तुमी वेगवेगळ्या लोकां कडल्यान आयकल्ल्या वा माचयेर वा फिल्मांनी पळयल्ल्या कथांचो विचार करात.

तुमकां आयकुपाक चड आवडिल्ली काणी याद दवरात, जी तुमकां परत परत आयकुपाक जाय आशिल्ली. त्या काणयेंत तुमकां कितें आवडटलें ताचो विचार करात.

1. ही काणी कोणे सांगली?

.....

2. तांणी काणी कशी सांगली? तांणी तो वाचलो, वा आपलो आवाज बदलत रावलो?

कथा सांगतना तांणी कसलो प्रॉप वापरलो, आपलो आवाज बदललो, कृती वापरली आनी अभिव्यक्ती बदलली?

.....

.....

.....

3. तांणी काणी सांगपाच्या पद्धती विशीं तुमकां कितें आवडटालें?

.....

.....

कथा सांगपा खातीर सगळ्यांत म्हत्वाची गजाल म्हणल्यार श्रोत्यांचें लक्ष दिवप. तुमच्या समवयस्कां वांगडा तुमच्या प्रतिक्रियांचेर चर्चा करात आनी कथा सांगप मजेशीर करपी कांय सामान्य घटक तुमी वळखतात काय ना तें पळयात.

ह्या चर्चेच्या आदाराचेर, आयकुप्यांक काणी रोमांचक करपा खातीर तूं कितें करतलो?

.....

.....

.....

कार्य 2: कठपुतळ्यांचो कार्यक्रम पळोवप

तुमच्या लागसार खंयचोय कठपुतळी शो जाता काय ना तें तपासात. ना जाल्यार, तुमी कठपुतळी वाजोवपी मनशाक शाळेंत शो करपाक आपोवंक शकतात.

बावल्यांच्या खेळोवपा विशीं बावल्यो खेळोवप्यां कडेन चर्चा करात. कठपुतळी वाजोवपी तो कसो हालयता, कोण पळयता, तांचो—भेस, कठपुतळी धरपाची शैली आनी सगळ्यांत म्हत्वाचें, आवाजाचें मॉड्युलेशन हांची कठपुतळीची यंत्रणा पळयात.

कठपुतळी शो पळयले उपरांत उपकार करून सकयल दिल्ल्या प्रस्नांक जाप

1. कठपुतळी शोचें नांव कितें आशिल्लें? तें खंय पळयलां?

.....

.....

.....

2. ह्या प्रदर्शनांत कसल्या तरांच्यो कठपुतळ्यो वापरिल्ल्यो (देखीक, राजा, वाग, सुकणें)? कठपुतळ्यो कित्याच्यो तयार केल्यात अशें तुमकां दिसता?

.....

.....

.....

3. बावली खेळोवपीकितें करतालो? तो कठपुतळी कशी हालयतालो? खेळोवपी प्रेक्षकां कडेन वा कठपुतली कडेन संवाद करतालो? हय जाल्यार कशें?

.....

.....

.....

4. कठपुतळी प्रदर्शनांतलो सगळ्यांत मनभुलयणो देखावो खंयचो आशिल्लो? तुमकां तें मजेशीर कित्याक दिसलें?

.....

.....

.....

5. आवाज, उजवाड, फाटभूंय वा हेर खंयच्याय घटकांचो उपेग केल्ल्यान हो कार्यक्रम मजेशीर जालो?

.....

.....

.....

जर तुमकां थेट कठपुतळी शो पळोवंक मेळना जाल्यार, तुमी 'कठपुतळी शो लॅंग्वेज + (तुमच्या पसंतीची वेंचात) ह्या मुखेल उतरांचो वापर करून ऑनलाइन कठपुतळी शो चो व्हिडियो सोदूंक शकतात.

म्हाका कितें करचें पडटलें?

कठपुतळी शो करपाचे दिकेन पयलें पावल म्हळ्यार काणी वळखून पटकथा बरोवप. एकदां तें जाले उपरांत, काणयेंतल्या पात्रां प्रमाणें कठपुतळी तयार करच्यो पडटल्यो आनी मागीर कठपुतळी शो तयार करचो पडटलो. निमाणें, तुमकां माची तयार तयार करची पडटली आनी शो करचो पडटलो.

कार्य 3: कथा निवड करप आनी बरोवप

कठपुतळी तयार करपाक सुरवात करचे पयलीं तुमकां खंयची काणी सादर करपाची आसा तें स्पश्ट आसपाक जाय.

तुमी शाळेच्या वाचनालयांत वचून कल्पना येवपा खातीर पुस्तकां वाचूंक शकतात. वा तुमी हेर विशयांचेर शिकतात तें कितेंय वापरूं येता, देखीक, भाशेंतली काणी वा कविता वा विज्ञान वा समाजशास्त्रांतली इतिहासीक घडणूक. तुमी तुमचे आजो-आजयेन सांगिल्ली काणी लेगीत वेंचूंक शकतात. पर्यायान, तुमी समाजीक मुद्द्यां भोंवतणी कठपुतळी शो तयार करपाचो विचार करूंक शकतात, देखीक, स्वच्छ भारत, पोलियो लसीकरण वा नागरिकांचे हक्क आनी जापसालदारकीचेर.

याद दवरात, तुमकां कठपुतळी तयार करच्यो पडटल्यो, पटकथा बरोवची पडटली आनी सादरीकरण करचें पडटलें. देखून/तुमची काणी ल्हान आनी सादी आसपाक जाय, पूण तातूंत कांय नाटक वा कृती आसपाक जाय.

तुमी खंयची काणी वेंचली आनी कित्याक?

.....

.....

.....

फुडें, तुमकां कथेचे मुखेल घटक वळखुचे पडटले. तें करपाक 5.1 तकट्याची तुमकां मजत जातली.

तकटो 5.1: वेंचून काडिल्ल्या काणयेचे मुखेल घटक

प्रस्न	काणयेचेर आदारीत जाप
ही काणी कित्या विशीं आसा?	
ताचें नांव कितें?	
काणयेंतली पात्रां खंयचीं? तांचें संक्षिप्त वर्णन करात.	

कथा मुखेल गाबो	
कथा जशी वाडटा तशी ताची मांडणी बदलता?	
कथेचें कथानक कितें?	
मुखेल घडणुकांचो क्रम बरयात.	
कथेचो केंद्रीय संदेश कितें?	

कार्य 4: कठपुतळी शो खातीर काणी बरोवप

जेन्ना तुमी थेट सादरीकरण पळयतात वा चित्रपट पळयतात तेन्ना संवाद, दृश्यांत बदल, संगीत, कृती आनी हेर जायत्यो गजाली आसतात. ही फकत काणी सांगपा परस खूब चड आसा. रुपांतरीत पटकथा वापरून करतात.

पटकथेंत पात्रांच्या दृश्यांचो, संवादांचो आनी भावनांचो पांवड्या पांवड्यान प्रवाह आसता. तशेंच दरेक दृश्यांत कठपुतळ्यांची स्थिती आनी हालचाल अशे तपशील तातूंत आसतात. ल्हान गितां वा कविता, उजवाड आनी ध्वनी प्रभाव अशे घटक लिपींत उल्लेख करपाक जाय. उलोवपाची शैली स्पश्ट करची पडटा, देखीक, सैमीक, अनौपचारिक, उपचारीक, अधिकृत, अधीन, आनी अशें तरेन पात्र आनी दृश्याचेर आदारून.

कमींत कमी 2 ते 3 वर्ण आशिल्लीं काणी-वेंचपाचो यत्न करात. कथे प्रमाण हीं – पात्रां जनावरां, मनीस, परग्रहवासी आसूं येतात.

पटकथा कशी बरोवची हें समजपाक तुमकां मदत करपा खातीर, 'गोपाल आनी' हिल्सा 'नुस्तें' नांवाची काणी तकटो 5.2 त दाखयला. ही काणी एका राजा विशीं आसा जाका लोक दरबारांत 'हिल्सा' नुस्त्या विशीं उलोवप आवडना. तो आपल्या दरबारी गोपालाक, एक व्हड 'हिल्सा' नुस्तें विकतें घेवपाचें आनी त्या नुस्त्याचेर कोणच उलोवंक नाशिल्ल्याक नाशिल्ल्यांक राजवाड्यांत हाडपाचें आवाहन दिता. गोपाल आवाहन स्विकारता. तो अर्दे हाड काडटा आनी स्वताक गोबर लायता. ताका पळोवन लोक इतलो अजापीत जातात की ते ताच्या हातांतल्या व्हडल्या हिल्सा विशीं उलयनात .

तकटो 5.2: गोपाल आनी हिल्सा नुस्त्याची काणी

क्रमांक	पात्र	संवाद आनी शैली	जाय आशिल्ले प्रॉप्स	खाशेले इफेक्ट्स (देखीक, उजवाड आनी आवाज)
	दृश्य 1: राजा सिंहासनाचेर आनी गोपाल ताचे मुखार उबो आशिल्लो दरबार दृश्य. फाटले वटेन वण्टीचेर चित्रां आशिल्लो एक सोबीत सभाघर दाखयता.			
1	राजा	(कागाळ): लोक हिल्सा नुस्त्या विशीं उलयता तें आकून हांव थकलो.	राजाचें सिंहासन (कार्डबोर्डान तयार केल्लें आनी भांगराच्या रंगान रंगयिल्लें)	
2	गोपाल	(धीर धरून): ते थकतले आनी थांबतले.		
3	राजा	(बेजारुन): केन्ना!!		
4	गोपाल	(शांत आवाजांत): जशें दुसरें कितेंय मुखार येता तेन्ना.		
5	राजा	(रागान): गोपाल! म्हजे कडेन वाद घालूं नाकात. कोणूच ताचें विशीं उलयनासतना एक व्हड हिल्सा नुस्तें दरबारांत हाडपाचें हांव तुका आव्हान दिता.		लांकडाच्या पृश्ठभागाक हात मारपाचो आवाज
6	गोपाल	(नमन करतना): म्हाराज, हांव आव्हान स्विकारतां.		तुतारीचो आवाज (खेळणी तुतारी आसूं येता वा मनशान केल्लो आवाज आसूं येता)
दृश्य 2				
Market place बाजाराची सुवात बॅकड्रॉप एक व्यस्त बाजार दाखयता जंय खूब लोक माचयेर पळयतात. अर्दे खाड करून आनी कुडीचेर गोबर घालून गोपालान एक व्हड हिल्सा नुस्तें धरलां. शाराचो आनीक एक मनीस उबो रावून ताका अजापीतपणान पळयता.				

उपकार करून लक्षांत घेयात की प्रॉप्स म्हळ्यार माचयेर वापरिल्ले कठपुतळी सोडून हेर वस्तू (आकृती 5.4). तांचो उपेग मांडणी स्पश्टपणान दाखोवपा खातीर करतात (देखीक, राजाचें शिंवासन) आनी सहजपणान भोंवपाक शकतात (देखीक सकयल दिल्ले, हिल्सा नुस्तें, तलवार, बॉल, कार, खबरांपत्र). तातूंतले कांय माचयेर दवरल्यात, तर हेर दोरी वा कोठयेक भोंवतणी हालोवंक शकतात.

आकृती 5.4: 'गोपाल आनी हिल्सा नुस्तें' हातूंतलें गोपाल खातीर कठपुतळी.

आतां, तुमच्या काणयेची सविस्तर पटकथा बरोवपा खातीर तकटो 5.3 वापरात.

तकटो 5.3: तुमची स्वताची लिपी बरोवपाचो नमुनो

	पात्र	संवाद आनी शैली	जाय आशिल्ले प्रॉप्स	खाशेले इफॅक्ट्स (देखीक, उजवाड आनी आवाज)
दृश्य 1				
1.				
2.				
3.				
दृश्य 2				
1.				
2.				

कार्य 5: पात्र रेखाचित्र

तुमी तुमचे कठपुतळी तयार करचे पयलीं, ते लोक म्हणून कशे आसतले हाची कल्पना करची पडटली. ते उंच आसतले वा ल्हान आसतले? ते खोशी आसतले वा बेजारिल्ले आसतले? ते भायर वचपी वा लजपी आसतले? हाका पात्राचें खाशेलपणां अशें म्हणटात. तुमच्या कठपुतळीचें खाशेलपण थारावप हाका चरित्र रेखाचित्र तयार करप अशें म्हणटात. कठपुतळीचें मुखामळ आनी शरीर, ताची अभिव्यक्ती, ताचो आवाज आनी वेव्हार थारावपा खातीर हें गरजेचें, देखीक, उत्तेजीत जातकच वयर सकयल हुडकी मारप, उदास जातकच देंवप (आकृती 5.5).

तुवें कठपुतळी जनावरां वा मनशाच्या आकृताये सारकीच करपाची गरज ना, कठपुतळ्यांची कूड, हात लांब आसतात. – पूण, कठपुतळीची पुराय कल्पना मेळोवपा खातीर तुका ताची कूड आनी ताचें व्यक्तिमत्व ह्या दोनूय गजालींची कल्पना करची पडटा.

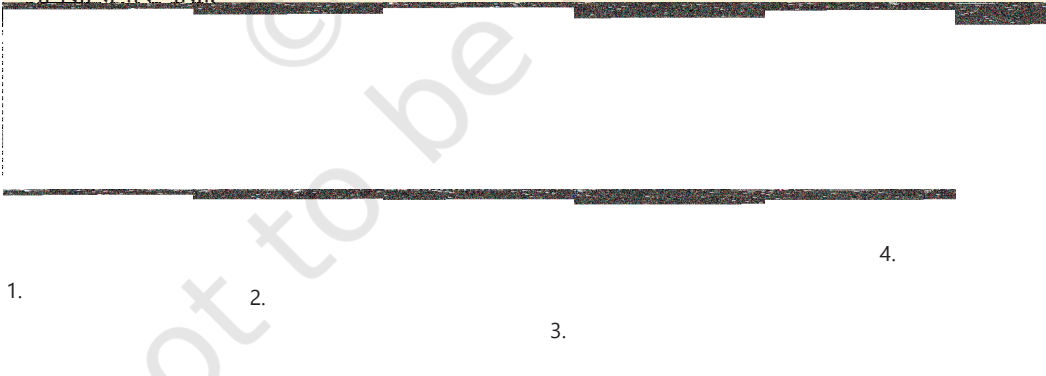
आकृती 5.5: एक भियेवपी वाग आनी ताचो उंदीर इश्ट हांचे विशीं काणयेंतलो एक प्रसंग. वाग कागदाचो आनी उंदीर हुंदीर म्हेळाचो (socks) आसता.

ग्राफ पेपर वापरिल्ल्यान चित्र काडप सोंपें जाता.

समजा, तुमच्या काणयेंत सोशे आसात. तुमी कागदाचेर सोसो काडपाक शकतात आनी कार्डचेर चिकटावंक शकतात. मागीर तुमी तुमच्या सोंसाच्या कठपुतळ्याक हालोवपा खातीर कार्डबोर्डाक एक काठी जोडूंक शकतात.

सोंसो काडपा खातीर सोंश्याचो फोटो काडचो, कागदाचो आनी ग्राफ कागद वापरात.

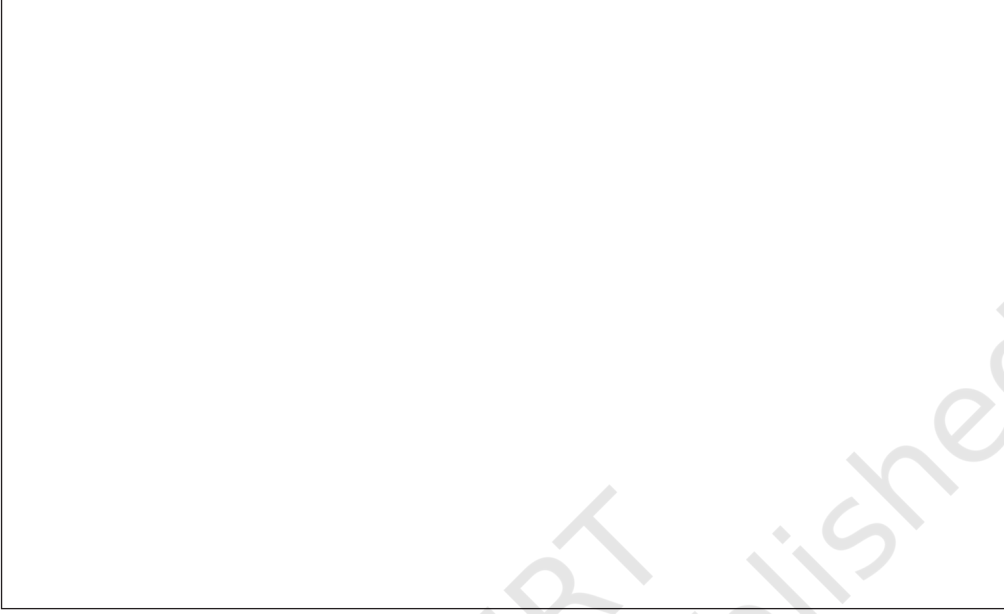
ट्रेसिंग कागदाचेर सोंसो काडात आनी ग्राफ कागदाचेर चिकटावचें. फुडें, तुमकां सोंसो काडपाक जाय त्या चार्ट कागदाचेर ग्राफ प्रमाणान वळी काडल्यार तुमकां व्हडलो सोंसो तयार करपाक मजत जातली. आतां – तुमी सोंशाचो दरेक भाग चार्ट कागदाचेर कॉपी करूंक शकता. काम सोंपतकच वळी पुसच्यो आनी सोश्याक रंग काडचो. (आकृती 5.6). एकदां सोंशाच्या कुडींत बडी बडी घातल्या उपरांत तुमची बावली तयार जाता.

आकृती 5.6: ग्राम कागदाचो सोसो तयार करप.

हैं प्रसन्न तुमकां कठपुतळी कशी तयार करचीं हाची येवजण करपाक मजत करतले.

1. तुमी खंयची बावली तयार करतले ? तीं सकयल आशिल्ल्या जाग्यार काडात.

2. तांचीं मुखेल खाशेलपणां कितें?

.....
.....

कार्य 6: कठपुतळी तयार करप

तुमच्या भोंवतणी मेळपी माती, मोव, लांकूड, तण, वापरांत नाशिल्लो कागद, वापरिल्ल्यो बाटल्यो, थर्मोकोल, कार्डबोर्ड वा हेर खंयचेय योग्य सामुग्री वापरून तुमी कठपुतळी तयार करूंक शकतात. देखीक, तुमी चार्ट कागदाचेर काडिल्ले नुस्त्याचे कटआवट सारणिच्या चारूय वटांनी – चिकटावंक शकतात आनी दर्यांत सॅट केल्ली सादी काणी सांगपाक तांकां हालोवंक शकतात. तुमी सारणिच्या चारूय वटांनी चार्ट कागदाचो कुडको दसोवंक शकतात आनी मागीर चार्ट कागदाचे वा लोकरी सारक्या साहित्याचे नाक, दोळे, कान चिकटावंक शकतात.

कठपुतळी तयार करपाक वापरपाक मेळपी साहित्य आनी वस्तूंचीं कांय उदाहरणां 5.7 ते 5.13 मेरेनच्या आंकड्यांनी दिल्यांत. हेर सामुग्री वापरून पळयात आनी तुमी कितें करपाक शकतात तें पळयात.

1. पांय म्हेळ्यांच्यो बावल्यो

फकत पोरणे पांय म्हेळे घेवन आनी तांचेर दोळे, नाक आनी तोंड शिवून तुमी पांयमोज्याची कठपुतळी तयार करूंक शकतात. केंस तयार करपा खातीर तुमी पांय म्हेळ्यांचे थोडें पोरणें लोकर लेगीत लावंक शकतात.

पांयमोज्याचे कठपुतळ्यो हातांत घालून घुंवडावंक शकतात (आकृती 5.7).

आकृती 5.7: लोकरांनी केंस शिविल्ली पांयम्हेळी बावली

2. कुलेर आनी कांट्याचे कठपुतळी

स्टील वा लांकडी कुलेरां आनी कांटो (आयस्क्रीम कुलेरां आनी डिस्पोजेबल कांटो लेगीत) वापरून तुमी कठपुतळी तयार करूंक शकतात. तुमी फकत चमच्याचेर मुखामळ रंगोवंक शकतात आनी कांट्यार थोडो भुसो लावंक शकतात आनी मागीर ताचेर मुखामळ रंगोवंक शकतात (आकृती 5.8).

आकृती 5.8: कुलेर आनी कांट्यांची कठपुतळी तयार करप

तशेंच ह्या कठपुतळ्यांक कागदाच्या कपड्यांनी सजयतात आनी स्कॅच पॅन वा पेन्सिल वापरून रंगयतात.

कुलेर आनी कांटो वापरून तुमी हीं कठपुतळी हालोवंक शकतात.

3. स्लिपर बूट/कठपुतळी

केंस आनी मिशयो हांचे खातीर तुमी व्हाळांचो तळ वा वापरून रंगोवंक शकतात. तुमी दोळ्यां खातीर बटन दसोवंक शकतात वा फकत रंगोवंक शकतात (आकृती 5.9).

चप्पल हातांत धरून वा हातांत जोतो घालून तुमी हीं कठपुतळी हालोवंक शकतात.

(a)

(b)

आकृती 5.9: (अ) तळवेचेर मुखामळाचेर रंगयल्ल्या जोल्यांची कठपुतळी. (ब) कॉर्क आनी केंसांनीतयार केल्ले दोळे आनी लोकरी पसून तयार केल्लीं पांक आनी दोरी घालून.

4. बॉल कठपुतळी

तुमी बॉलांनी मुखामळां तयार करूंक शकतात, फकत बॉलाच्या सकयल्या भागांत एक झाडू घालात जाका लागून तुमकां तो हालोवंक मेळटलो. तुमी—बॉल कठपुतळीचेर मुखामळ रंगोवंक शकतात वा कातरून काडिल्ल्या कागदाचे कुडके बॉलाच्या कुशीक नाक आनी कानां सारके करपाक शकतात (आकृती 5.10).

आकृती 5.10: नाक आनी दोळे घालून कागदाचीं बॉल कठपुतळी तयार करून ताचेर चिकटावन मागीर रंगयतात. बॉल हालोवपा खातीर तातूंत झाडू घालतात.

5. भाजीपाल्याची बावली

बटाट, टूथपिक्स सारकिल्ल्यो भाजयो वापरून लेगीत तुमी कठपुतळी तयार करूंक शकतात. तुमी मुळो आनी गाजर सारक्यो हेर भाजयो वापरून नाक, तोंड आनी दोळे तयार करूंक शकतात (आकृती 5.11).

बडी वापरून तुमी हीं कठपुतळी हालोवंक शकतात.

आकृती 5.11: बटाट आनी काठी हांचे पसून केल्ली पसून केल्ली बावली

6. पानांची कठपुतळी

तुमी पानांची कठपुतळी लेगीत तयार करूंक शकतात. हीं एक तर सुकिल्लीं पानां आसूं येतात जीं सोंपेपणान फुटनात वा पाचवी पानां आसूं येतात. तुमी पाचवी पानां वापरतात जाल्यार, हात आनी भुजां तयार करपाक जोडिल्ल्यो खांदयो वापरूं येतात (आकृती 5.12).

हीं कठपुतळी तुमकां जाय थंय धरून व्हरूं येतात.

(a)

(b)

आकृती 5.12: (अ) पानां आनी खांदयां पसून तयार केल्ली पानांची कठपुतळी
(ब) सुकिल्ल्या पानां पसून तयार केल्ली कठपुतळी.

7. कार्डबोर्ड कठपुतळी

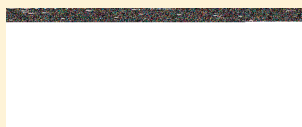
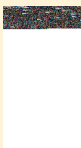
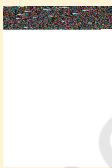
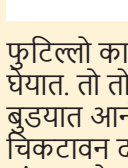
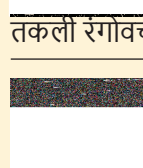
भायर उडयल्ल्या कार्डबोर्डान लेगीत तुमी कठपुतळी तयार करूंक शकतात (आकृती 5.13). कुडी भायर, दोळे, नाक, तोंड आनी मिशयो दिसपाक तुमी पुऴ्याचे ल्हान ल्हान कुडके कापून चिकटावंक शकतात.

आकृती 5.13: भायर उडयल्ल्या कार्डबोर्डान तयार केल्ली कठपुतळी; दोळे, नाक, तोंड, कान आनी केंस कापून काडिल्ले कार्डबोर्ड आनी कुडीचेर चिकटायतात. साबार सारणिच्यो काडयो एकठांय करून कठपुतळ्याच्या कार्डबोर्डांत घुसयतात.

8. कठपुतळ्यांची तकली तयार करप

तुमी तकली आनी भेस घालून कठपुतळी तयार करपाचो यत्न करूंक शकतात. आकृती 5.14 तुमी तकली कशी तयार करूंक शकतात तें दाखयता. आकृतींत दाखयल्ल्या प्रमाणें सामुग्री एकठांय करात आनी सुरवात करात.

सामुग्री: दांडे, कोंडो, खबरापत्रां, सूत, कपडे, आनी घुरूत वा गोम

 पांवडो 1 दोन ल्हान बडयो घेयात आनी तांकां अधीक चिन्हां बांदात.	 पांवडो 4 घुरूत तयार करात. (3:1:: उदक: पाक). घुरूत तयार करून तें बरें घोळोवन कुशीक दवरात.	 पांवडो 7 घुरुताचो बॉल सुकूंक दियात.
पांवडो 2 स्ट्रॉ वागवत जें कितेंय मेळटलें तें घेयात आनी बॉल तयार करात. गोलाकार वा तातयाचो आकार तयार करपा खातीर अधिक चिन्हां भोंवतणी सुतान बांदात तुमकां तुमकां बडी मेळना जाल्यार, तुमी दिसाळें वापरूंक शकतात).	पांवडो 5 कागदाचे ल्हान ल्हान कुडके कातरात.	पांवडो 8 दिसाळें वा हेर साहित्य वापरून नाक आनी दोळे लावन तकली तयार करात.
पांवडो 3 बॉल भोंवतणी दिसाळें गुठलावन दवरात.	पांवडो 6 फुटिल्लो कागदाचो कुडको घेयात. तो तो घुरुतान वा गोमान बुडयात आनी गोल बॉलाचेर चिकटावन दवरात (तिसऱ्या पांवड्या वेल्यान). पुराय पुराय घुरुताच्या बॉलार कागदान धांपून जाय मेरेन ही प्रक्रिया चालू दवरात.	पांवडो 9 तकली रंगोवची.

आकृती 5.14: बॉल कठपुतळी तयार करप

ऑनलायन संसाधनांतल्यान शिकप

पेपर माशे म्हणल्यार कागदाचे कुडके. पेपर माशे वापरून लेगीत तुमी तकली काडूंक शकतात. 'पेपर-माशे कसो तयार करचो' ह्या मुखेल उतरांचो वापर करून पेपर-माशे तयार करपाक शिकपा खातीर ऑनलायन सोद घेयात (आकृती 5.15).

आकृती 5.15: पेपर-माशे तकली तयार करप

तोंडाचें रंगकाम करप

तुमच्या बावलेची तकली थारावपाचे वेगवेगळे मार्ग आसात. दोळे, नाक, ओंठ आनी कान हांच्या संयोजनाची कल्पना करची पडटली जी भावना व्यक्त करता (आकृती 5.16). देखीक, हांसतें मुखामळ, भिरांकूळ मुखामळ, हांशिल्लें मुखामळ, आनी हेर.

एकदां अभिव्यक्ती थारायतकच, हे करपा खातीर – कागदाची टेप वापरून माथ्यार कागद दसोवन कागदाच्या टेपीचेर बावल्यांचे तोंडाचे भाव काडात. काडात. बॉक्सांत कठपुतळ्याच्या तकलेचो फोटो चिकटावन दवरात.

(a)

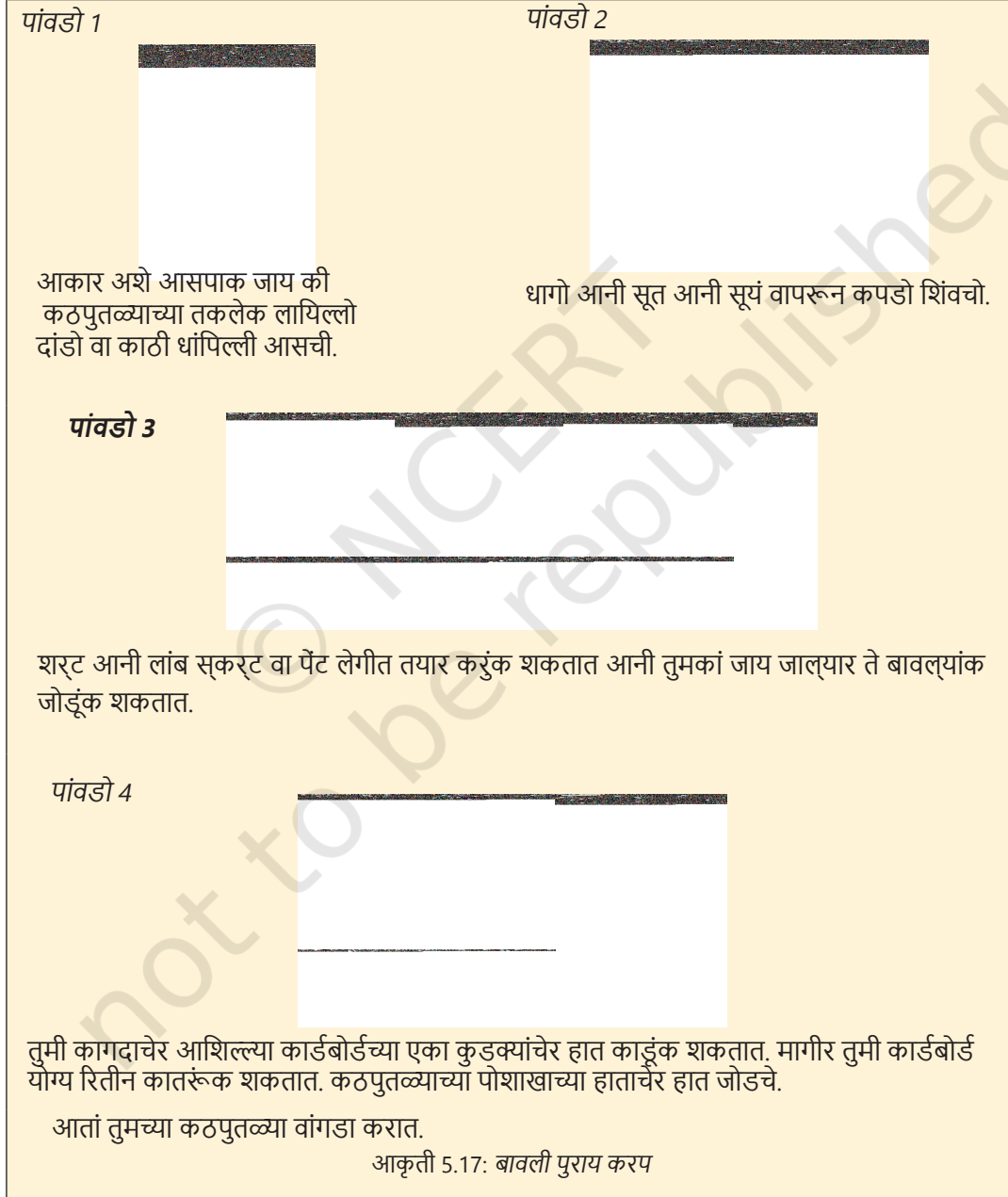
(b)

आकृती 5.16: (अ) वेगवेगळ्या तरांचीं तोंडां; (ब) रंगीत बावली मुखामळ

कातीचो रंग आमच्या कातीच्या रंगा सारकोच गरज ना. बावली हें एक काल्पनीक पात्र आशिल्ल्यान ते रंग काल्पनीक लेगीत आसूं येतात. मुखामळ रंगोवपा खातीर तुमी वेगवेगळे रंग वापरूंक शकतात.

कूड तयार करप

बावलेची कूड तयार करपाचे वेग वेगळे मार्ग आसात. आकृती 5.17 मनशाची बावली तयार करपाची एक तरा पळयात.

वेगवेगळ्या प्रकारच्या कपड्यांतल्यान तुमकां जाय तितल्यो बावल्यो तयार करूंक शकतात (आकृती 5.18)

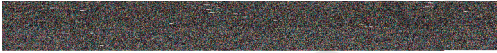

आकृती 5.18: तुमचीं बावली शो खातीर तयार आसात

हालचाल

सादरीकरण करतना कठपुतळ्यांची हालचाल कथा जिवंत करतली. कठपुतळ्यांक हालचाल दिवपाक तुमी सर्जनशील आसपाक जाय. देखीक, तुमी कठपुतळ्याच्या मानेच्या फाटल्या भागाक वा ताच्या हातांक दोरी लावंक/ शकतात. तुमी हातांनी हातांनी ताचें तोंड उगडून बावल्यक हासोवंक शकतात. हांसोवंक शकतात, ताच्या कुडीक जोडिल्ली काठी वापरून कठपुतळी हुबोवंक शकतात, तुमच्या हाताचेर कठपुतळी 'घालूंक' शकतात (आकृती 5.19 आनी 5.20).

आकृती 5.19: हीं कठपुतळी हालोवपा खातीर दांडे वापरचे पडटले.

(a)

(b)

आकृती 5.20: (अ) आनी (ब) कठपुतळी दोरी वापरून हालयतात वेगवेगळे भाग जोडून तयार करतात जाका लागून तीं हालूंक शकतात.

तुमी तुमचें बाहुलें कशें हालयताल?

काणये प्रमाणें, कठपुतळ्याच्या तोंडाचेर दिसपी भाव (देखीक, हांशिल्लें मुखामळ, भिरांकूळ मुखामळ, दुखी मुखामळ) वा ताची कूड खंयचे स्थितींत आसा (देखीक, उबो वाग, आडवो वाग) बदलपाची गरज पडूं येता. वेगवेगळ्या अभिव्यक्ती आनी स्थितीं सयत दर एका पात्रा खातीर एका परस चड कठपुतळी तयार केल्यार हें शक्य जाता.

तुमच्यो बावल्यो थारावप

तुमी तरेकवार बावल्यांचेर प्रयोग केल्यात. आतां, तुमच्या शो खातीर बावली तयार करपाचे दिकेन काम करपाक सुरवात करात.

उपकार करून तकटो 5.4 भरात कारण हाका लागून तुमकां तुमच्या बावल्यांची येवजण करपाक मजत जातली. तुमच्या बावल्यां विशीं तपशील जोडपाक मजत करपा खातीर एक देख तकट्यांत दिल्या.

तकटो 5.4: तुमच्या बावल्यांचें नियोजन करचें

बावल्यांचे प्रकार (देखीक मनीस वा प्राणी) आनी तांचीं नांवां	तुमी खंयचे सामान वापरताले?	तुमी कितें केलें?	बावली कशी चलतली?	ह्या बावल्यांचो तुमी कसो वापर करतले?
बॉलांनी तयार केल्ल्यो आनी गीता नांवांचीं दोन मनशांच्यो तकल्यो.	बॉल, झाडू, स्केच पॅन	बॉल तकलेक आकार दिता. हांवें स्केच पॅन वापरून दोळे आनी तोंड काडले. ताचें हांशिल्लें मुखामळ 'इमोजी' सारकें आसता.	तकली घुंवडावपा खातीर बॉलाक सारण लायतात.	दोन लोक एकामेकां कडेन खंयच्याय गजाली विशीं उलयतात ती काणी सांगपाक ह्या कठपुतळ्यांचो उपेग करूं येता. संवाद मजेशीर आनी हास्यास्पद आसूं येता.

तुवें पयलेच खेपे बावली सारकी केल्ली ? वा तुवें बावल्यांक कांय सुदारणा करपाची गरज आशिल्ली-खंयचीय कठपुतळी? हय जाल्यार, तुमी कित्याक आनी कितें केलें तें स्पश्ट करात.

आतां तूं शोची तयारी करपाक तयार आसा.

कृती 7: बावली प्रदर्शन

बावली वांगडा अभ्यास करपाक सुरवात करात. एक बरो शो थारावपा खातीर दरेका मनशाक आपलीं जापसालदारकी स्पश्ट आसा हाची खात्री करात. तुमच्यांतले कांय जाण खेळोवपी आसूं येतात, कांय जाण उजवाड आनी आवाज इफॅक्ट्स दिवंक शकतात, आनी दृश्यांत बदल जातकच फाटभूंय बदलूंक शकतात. तुमच्या काणयेचेर आदारून हेर गजाली करपाचीय गरज आसूं येता.

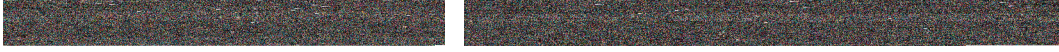
एक व्हड बावली शो करपाक सकयल दिल्ले घटक आसप खूब म्हत्वाचें:

a. माची

शो खंय सादर करतात ती सुवात खूब म्हत्वाची. पयलीं एक 'माची' तयार करपाक वाव आसपाक जाय जाका लागून प्रेक्षकांक बावल्यो स्पश्टपणान पळोवंक मेळटल्यो. दुसरें, प्रेक्षकांक बसपाक सुवात आसपाक जाय. माची तयार करपाक वेगवेगळे मार्ग आसात (आकृती 5.21 ते 5.23).

आकृती 5.21: मेज धांपपी चादरीचो वापर माचयेर करतात. गादयेची चादर बावले काराक लिपोवन दवरता, जो हात वा बावल्यांच्या कुडीक जोडिल्ल्यो काडयो वापरून बावली हालोवंक शकता.

आकृती 5.22: बावल्यांक धांपपाक पडदो म्हूण बेडशीट वापरूं येता. बावली खेळोवपी जर तार वापरतात, जाल्यार चादर मेजा फाटल्यान आशिल्ल्या ताराक पडद्या भशेन बांदूं येता.

आकृती 5.23: बावली सादरीकरणा खातीर माचयेर वापरिल्ली फ्रेम. आदर्शपणान फ्रेम चौकोनी आसपाक जाय (रंगमाचयेत फिल्म पळोवपा सारकेंच). तो वेगवेगळ्या सामुग्रीन तयार करूं येता, पूण 'जनेलाचो' आकार कठपुतळ्यांक आनी तांची हालचाल स्पश्ट दिसपाक जाय तितलो व्हड आसा हाची काळजी घेयात.

याद दवरात, तुमी शो खातीर वापरपी बावल्यो दर्शकांक पळोवंक मेळनात त्या माचयेर लागीं दवरपाची गरज आसा. देखीक, तुमी टेबल धांपपाक वापरिल्ल्या कपड्या फाटल्यान कठपुतळ्यो दवरूंक शकतात.

1. बावली प्रदर्शन खंय करतले?

.....

.....

2. शो चलतना तुमी बावली खंय दवरतले?

.....

.....

b. बॅकड्रॉप(फाटलो पड्डो)

फाटभूंय खूब म्हत्वाची कारण ती कथेची मांडणी दाखयता. कथा एका दृश्यांतल्यान दुसऱ्या दृश्यांत फुडें सरतना मांडणी बदलूं येता, आनी देखून फाटभूंय बदलूं येता. तुमी ही वेगळी वेगळी मांडणी चार्ट

आकृती 5.24: फाटभूंय जनावरां आशिल्लें रान दाखयता

कागदाचेर वा पोरण्या बेडशीटाचेर काडूंक वा रंगोवंक शकता (आकृती 5.24). जशें

जशें दृश्य बदलता, फाटभूंय लेगीत बदलता. तुमी पडद्याचेर फाटभूंय काडूंक शकतात आनी हुक वा हुप्स वापरून ते स्लायड करूंक शकतात.

1. तुमी तयार केल्ल्या फाटभूंयेचें संक्षिप्त वर्णन करात.

.....
.....

c. प्रोप्स (हेर साहित्य)

प्रॉप कशे तरेन वापरचे हें गरजेचें. आदारून आसतले. देखीक, आमी मोट्या पुठ्याचो उपेग करून खुर्ची, खाटी वा शिंवासन तयार करूंक शकतात.

पूण नाचोवपा खातीर जर प्रॉप वापरता वा धरता जाल्यार तो खूब हलको आसपाक जाय. कागद (देखीक, दिसाळें, चपाती), एल्युमिनियम (देखीक, तलवार, सुरी), कार्डबोर्ड वा डिस्पोजेबल कंटेनर (देखीक, गॅस स्टोव, प्लेट्स) (आकृती 5.25) अशे सादें साहित्य वापरून प्रॉप तयार करूं येता.

आकृती 5.25: माकड झाडांतल्यान आपोल काडटा हें दाखोवपा खातीर प्रॉप म्हूण वापरिल्लें झाड. ताका जोडिल्ली काठी वापरून माकडाचो हात हालयतात.

1. तुमी तयार केल्ल्या प्रॉप्साचें संक्षिप्त वर्णन करात.

.....
.....

d. आवाज

बावली खेळोवपांत, ताच्या आवाजांत, चड उतार खूप गरजेचो. बावली तिच्या वा ताच्या आवाजांतल्यान अभिनय करता. पात्रां वेगळीं करपाक तुमी दरेका कठपुतळ्यांक वेगवेगळे आवाज दिवचे पडटले. देखीक, वागाच्या कठपुतळीचो आवाज खोल, आज्ञाकारी आसूं येता, जाल्यार सोशाच्या आवाज उंचायेचो, खेळपी आसूं येता.

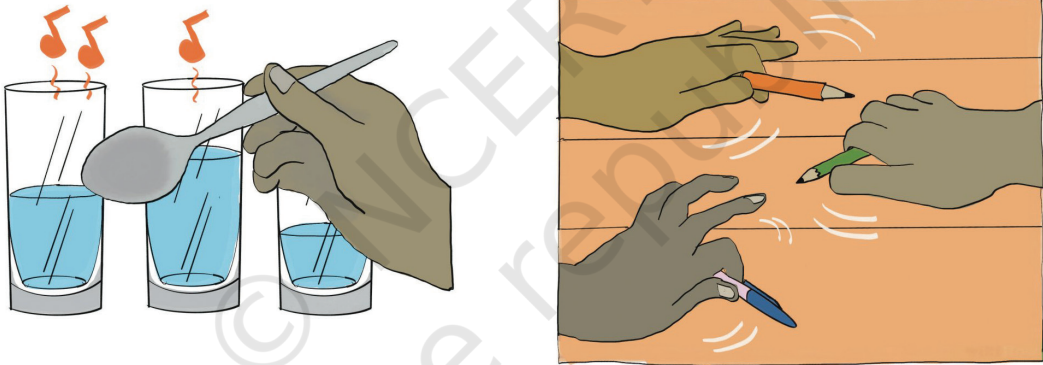
तूं कितें म्हणटा तें श्रोत्यांक समजता हाची खात्री करपा खातीर स्पश्टपणान आनी मोठ्यान उलय. आवाज मॉड्युलेशन वापरून खोशी, भंय वा उत्तेजना सारकिल्ल्यो भावना दाखोवपाचो सराव करात. देखीक, धांवत्या दृश्यांत भंयान

आवाज काडचो, वा रहस्यमय खिणाक कानांत कानांत ल्हवू उलोवचो.

तुमी बरयल्ल्या पटकथेचो संदर्भ घेयात. संवादां खातीर कठपुतळ्यां वांगडा आवाज अभिनय करपाचो यत्न करात. गरज पडल्यार आवाज वांगडा काडपाक वा एकठांय गावपाचो सराव करात. तुमच्या यत्नांक यश मेळोवपा खातीर सराव म्हत्वाचो.

e. आवाज आनी संगीत

पटकथा फाटभूंय संगीत वा ध्वनी इफॅक्ट्सांचेर आदारून तुमच्या बावली प्रदर्शनांत वेगवेगळ्या प्रकारचे आवाज आसपाक जाय, जशे पावसा पयलीं ढग घडघडटा. तुमी संगीत वाद्यांचो वापर करूंक शकतात वा पेन्सिल, स्केल वा बोटं वापरून जमनीर वा मेजाचेर वाजोवन आवाज तयार – करूंक शकतात. तुमच्या शो खातीर संगीत तयार करपा खातीर चड कमी भरिल्ल्या उदकाचो पेलो वा बाटली वाचोवपाक शकतात. सावंड सिस्टम वापरून तुमी वेगवेगळ्या ध्वनी परिणामांचो प्रयोग करूंक शकतात; देखीक, मायक्रोफोनांत शिटी मारल्यार वाऱ्याचो आवाज तयार जाता (आकृती 5.26).

आकृती 5.26: संगीत तयार करप

संगीत आनी ध्वनी प्रभाव आनी तुमी ते कशे तयार करतले तें थारावपा खातीर तुमच्या लिपीचो (तक्ता 5.3) संदर्भ घेयात.

तुमी कीवर्ड्स वापरून ऑनलायन संगीत सोदूंक शकतात: रोमांचक संगीत कॉपीरायट ना

f. लायट

प्रेक्षक बावली पळोवंक शकतात आनी परिणाम पळोवंक शकतात हे दोनाय खातीर बावली उजवाडाची गरज आसता. दिसाच्या वेळार शो भायर आसल्यार उजवाडाची

भुमिका आसना. पूण, शो काळखांत जाल्यार, तुमकां दिवे लावपाची येवजण करपाची गरज आसा. देखीक, चंद्र, सूर्य वा जादूचो दिवा दाखोवपा खातीर पडद्या फाटल्यान टॉर्च वापरूं येता. फॅयरी लायट्स, मेजाचे दिवे, पण्ट्यो (दिया), बी वापरूं येतात.

उजवाडाचे इफेक्ट्स आनी तुमी तो कसो तयार करतले तें थारावपा खातीर तुमच्या पटकथेचो (तक्तो 5.3) संदर्भ घेयात.

g. बावल्याकार

बावल्या कारान संवादांचो बरो सराव करपाची गरज आसता. याद दवरात,— बावली उलयता, तूं न्हय. कठपुतळी केन्ना ‘भितर’ माचयेर प्रवेश— करतलो आनी केन्ना माचयेवेल्यान ‘भायर’ भायर सरतलो हेंय तुमकां कळपाक जाय.

दुसरें, बावल्या कारान प्रेक्षकां कडेन उलयता तेन्ना बावलेक पळोवंक जाय. हाचो अर्थ म्हणल्यार बावली वाजोवपी म्हणून तुमचें मुखामळ भावनां विरयत आसपाक जाय, जाका लागून प्रेक्षक तुमच्या वटेन न्हय तर बावले कडेन पळयतले.

कार्य 8: बावली प्रदर्शन करप

आतां शो करपाचो वेळ जाला. शो सुरू जावचे पयलीं मेज 5.5 तल्या तपास वळेरीचेर नदर मारपाक विसरूं नाकात:

तक्तो 5.5: प्री-शो तपासवळेरी

क्रमांक	प्रस्न	हय ना/
1.	तुमची पटकथा तयार आसा?	
2.	तुमी दरेका पात्रा खातीर बोवल्यो केल्यात?	
3.	बावल्यांची वेशभुशा तयार आसा?	
4.	तुमी बावली हालोवंक शकतात?	
5.	तुमी क्रम आनी संवाद निश्चीत केला?	
6.	माची तयार आसा?	
7.	प्रॉप्स तयार आसात?	
8.	फाटभूंय संगीत, ध्वनी आनी उजवाडाचो प्रभाव थारायला?	
9.	तुमी तालीम केल्या ?	
10.	ह्या कार्यक्रमाची वळख कोण करतलो आनी कार्यक्रमा उपरांत कलाकारांची वळख कोण करतलो हें तूं थारायलां ?	

सकयल आशिल्ल्या जाग्यार माचयेर आनी बसपाच्या वाठाराचें रेखाचित्र काडात.

सगळें थारायतकच, कौशल मेळाव्या वेळार तुमी एक शो आयोजीत करूंक शकतात.

कार्यावळी उपरांत कलाकारांनी मुखामळ घालपाक जाय आनी पंगडाच्या वांगड्यान कलाकारांची वळख करून दिवंक जाय. कथेच्या लेखकाची मान्यताय घेवपाक याद दवरात आनी तुमकां कार्यावळ सादर करपाक मदत केल्ल्या सगळ्यांच्या नांवांचो उल्लेख करात.

तुमी पात्र वर्गांतल्या वांगड्यांची तकटो 5.6 त दिवंक शकता. ताचो भुमिका बावली खेळोवपांत, पटकथा लेखक, संगीत, कलाकृती, कठपुतळी तयार करप, दिवे आदी आसूं येता.

तकटे 5.6: कठपुतळी प्रदर्शनाची पात्रां

क्रमांक	कलाकाराचें नांव	भुमिका
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		

कार्यक्रमा उपरांत सादरीकरणा विशीं प्रेक्षकां कडल्यान प्रतिक्रिया घेयात.
तुमी प्रेक्षकाक सकयल दिल्ले प्रस्न विचारूंक शकतात:

1. कार्यक्रमाचो खंयचो भाग तांकां चड आवडलो?

.....
.....

2. तें अदीक बरें करपा खातीर तांणी कितें सुचोवणी दिल्या?

.....
.....

हेरां कडल्यान हांव कितें शिकलो?

तुमी तुमचो समाज वा इश्ट हांचे कडल्यान मजत आनी मार्गदर्शन घेतलें आसूं येता. तो बावली तयार करपा खातीर आसूं येता, आवाज आनी हलकें प्रदर्शन, वेशभुशे खातीर वा माचयेर बसोवपा खातीर आसूं येता. उपकार करून तुमी शिकिल्ल्यो तीन म्हत्वाच्यो गजाली बरयात.

.....
.....
.....

हांवें कितें केलें आनी कितलो वेळ लागलो?

एक कृती पुराय करपाक कितलो वेळ लागता हें समजून घेवप म्हत्वाचें.

दर एका कार्याचेर तुमी घालयल्ल्या काळाचो सुमारान हिशोब करात. सकयल दिल्ल्या वेळापत्रकाचेर ताची नोंद करात. पुस्तकांत सुचयल्ल्या कार्या परस तुमी चड कार्य केल्या आसत तर उपकार करून ताचो आंकडो आनी घेतिल्लो वेळ जोडात.

कार्य	1	2	3	4	5	6	7	8
घेतिल्लो वेळ (काळ)	---	---	---	---	---	---	---	---

हांव आनीक कितें करपाक शकता?

1. तुमच्या बावल्यांनी चड हालचाल करची. कार्यक्रमाच्या गरजे प्रमाणें हात, पांय वा मान हांची हालचाल करूं येता.
2. उजवाडाचो प्रभाव निर्माण करपा खातीर उजवाड, हारसो आनी प्रतिबिंब वापरात.
3. एनिमेशन तयार करपा खातीर तुमी बावली आनी कंप्युटर सॉफ्टवॉर वापरपाक शकतात?

संकेत: तुमी स्टॉप-मोशन ऍप्लिकेशन वापरून पेपर-कटआवट करपाक शकतात आनी हालचाली तयार करूंक शकतात.

विचार करात आनी जाप दियात

1. तुमकां कितें करपाक आवडलें?
2. कसले तरेचीं आव्हानां तुमच्या मुखार आयलीं?
3. फुडल्या खेपे तुमी वेगळें कितें करतले?
4. तुमची पटकथा आनी बावली शो हांची तुळा फिल्म, टीव्ही शो, कार्टून वा एनिमेशन वा हेर खंयच्याय सादरीकरणा कडेन करात. तांचे मदली समानताय आनी फरक कितें?
5. तुमी हालींच केल्ल्या कामा कडेन संबंदीत आशिल्ल्या कामांचीं कांय उधारणा वळखात. देखीक, पटकथा लेखन, बावली तयार करप, वेशभूषा डिझायनर, आवाज मॉड्युलेशन, लायट आनी आवाज. भोंवतणी पळयात, लोकां कडेन उलयात आनी तुमची जाप बरयात.